

‘De zachte krachten zullen zeker winnen’

Gemeente van Jezus Messias (Jesaja 2: 1-5)

Sinds eerste Adventszondag hangt er een baldakijn van vredesduiven boven onze hoofden. De kerk heeft er een hemels uitzicht bijgekregen. Papieren vogels die ons de weg wijzen naar een wereld vol vrede. In de weken voor Advent zijn deze boodschappers van vrede gevouwen door gemeenteleden. Jong en oud samen.

Deze kwetsbare papieren vredesduiven zijn de afgelopen maanden ook in andere kerken in Europa en Amerika te vinden. Met dit project willen kerken de vrede wereldwijd doorgeven. Verbondenheid in kwetsbaarheid.

Het blijft een kwetsbare oproep tot vrede. Even een kleine windvlaag en ze zijn uit koers. Tegenwind en ze worden teruggedreven. Een flinke regenbui en het papier verwordt tot pulp. Moeten deze ‘zachte krachten’ vrede op aarde brengen? Zijn dit de duiven die de engelen, wanneer ze ‘vrede op aarde’ zingen, naar de aarde zenden om de macht het kwaad te breken? Is dit niet wat naïef? Hebben we als gemeente niet wat krachtigers nodig? Een duif van papier tegenover een raket van staal. Dat lijkt een onbegonnen werk.

De jonge ‘Dichter des Vaderlands’ Lieke Marsman, ze is 34 jaar jong, vat de kern van haar gedichten samen met de beroemde woorden van oude dichtster Henriette Roland Holst: ‘De zachte krachten zullen zeker winnen’. Lieke Marsman herkent in deze woorden een geloof dat liefde en hoop zullen overwinnen ook al lijkt het kwaad onoverwinnelijk. Niet met macht, maar met kwetsbare liefde. Een pasgeboren kind, met Messiaans licht omgeven, zal de macht van het kwaad doen kantelen. Lieke heeft zich laten inspireren door de woorden van Henriëtte Roland Holst. Ze was een voorvechtster voor gerechtigheid. Liberaal christelijk en socialistisch. Men noemde haar ook wel ; ‘Rode Jet’.

Henriëtte Roland Holst geloofde in de ongekende kracht van Liefde. Ze schrijft: ‘LIEFDE is de zin van ’t leven der planeten en mens en dier’. In haar leven maakt ze bewust de beide wereldoorlogen mee. Haar wereld was een wereld in strijd. Haar bekende gedicht over de ‘zachte krachten’ schreef ze in de loop van 1918 toen de waanzin van de Eerste Wereldoorlog nog volop gaande was. Miljoenen jonge mensen verloren hun leven in de grauwsluiers van de loopgraven. Het was een donkere periode in de wereldgeschiedenis.

Ook in haar persoonlijk leven greep de duisternis haar regelmatig naar de keel. Op 22-jarige leeftijd verloor zij met een auto-ongeluk zowel haar vader als haar jongere zus. Dit bezorgde Henriëtte een levenslang trauma. Vaak leed ze aan depressies en hevige hoofdpijnen die haar het werken onmogelijk maakte. Wanhopig schrijft ze:

‘Donkere wereld, wanneer wordt gij verlicht?
Wanneer verheldert, nacht, uw aangezicht’

Ondanks de donkere wereld waarin ze leeft, blijft ze geloven, hopen tegen beter weten in, dat de donkere wereld zal worden omgezet in een wereld vol licht. Ze zoekt houvast in dingen die mensen niet zien. Henriëtte spreekt niet over een God, of een Messias, ze verwoordt het geloof in de kracht van het goede met de woorden: ‘de zachte krachten zullen zeker winnen’. Een prachtige vertaling voor ‘Advent’. Het geloof in de kracht van een kwetsbaar kind. Onmachtig, maar in zijn onmacht juist heel groot.

De woorden van Henriëtte hebben Lieke Marsman geraakt. Ook zij heeft in haar korte leven al veel donker meegemaakt. Ze verloor een arm en schouder aan een zeldzame vorm van kraakbeenkanker. Zij verwacht meer ledematen te verliezen. Nu is er wellicht voor haar geen toekomst meer. Teruggeworpen op haar persoonlijk overleven, zegt ze ‘Ik gun mezelf de HOOP’.

Ze schrijft: ‘Hopen is niet stil in een hoekje afwachten, **hopen is een actieve bezigheid**: je voorbereiden op het ergste en hopen op/ werken aan het beste’. Het gedicht van de oude Roland Holst, opgebloeid in de jonge Marsman, is een geschenk voor het leven

Vandaag is het de vierde Adventszondag. De vierde stap op weg naar de geboorte van de Messias: het begin van werkelijke vrede op aarde. De geboorte van een kind in Bethlehem als start van een diepgaande verzoening tussen de volken, landen en bevolkingsgroepen. Ik vraag me echter in alle oprechtheid af, of de mens ooit verder is gekomen, dan dit eerste begin. De grote thema’s als: vrede, verzoening, gelijkheid, eerlijke verdeling van welvaart, duurzame omgang met het milieu, ze staan nog steeds op de agenda. Veel mensen in de wereld en ook in de kerk vinden het lastig om nog te blijven geloven in een werkelijke vrede op aarde. Is het geen verloren strijd? We hebben immers niet veel meer dan in woorden opgeschreven visioenen, papieren duiven, gebeden en vier aangestoken adventskaarsen. De gemeente van Christus leeft vanuit de hoop dat een kwetsbaar Messiaans kind, de wereld vrede zal brengen. Een kind tegenover de dictators van de wereld. Hoe sterk is deze ‘zachte kracht’?

Het is de theoloog Bonhoeffer geweest die juist gewezen heeft op de kracht van Gods onmacht. Niet een almachtige God die boven onze hoofden troont zal het kwaad overwinnen, maar een lijdende God die ons oproept om naast hen die lijden te gaan staan. De Eeuwige is voor Bonhoeffer: 'heilige Vrijheid en Liefde' en geen 'almachtige Bestuurder'. Met de woorden van Henriëtte Roland Holst zouden wij Gods Liefde kunnen omschrijven als 'een zachte kracht'.

In een brief van 16 juli 1944 aan zijn vriend Ebenhard Bethge schrijft hij: 'Voor en met God leven wij zonder God. God laat zich uit de wereld terugdringen tot op het kruis, God is zwak en machteloos in deze wereld en zó en zó alleen is Hij met ons en helpt ons. God helpt ons niet door zijn almacht, maar door zijn zwakheid. Alleen de lijdende God kan ons helpen.' Anders gezegd: in de zwakheid van God ligt zijn kracht. 'De zachte krachten zullen zeker winnen.'

Een prachtig voorbeeld van wat 'zachte krachten' kunnen betekenen voor de samenleving zie ik in het werk van Abdelhamid Idrissi. Hij is docent aan de Hogeschool in Amsterdam. Idrissi groeit in een arm gezin op in Amsterdam, in een kansarme buurt, maar het lukt hem om als eerste in zijn familie en HBO opleiding te halen. Hij redt het omdat hij hulp krijgt van anderen. Een laptop, hij mag komen leren in een huis van een buurman waar het rustig is en hij niet gestoord wordt door zijn rondrennende broertjes. De kans die hij heeft gekregen, wil hij aan andere jongeren geven. Zo organiseert hij in de wijk waar hij is opgegroeid een 'studiezaal'. Een plek waar jongeren ongestoord kunnen studeren, waar vrijwilligers zijn die helpen bij huiswerk en waar je een laptop kan lenen. Waar trouwens jongeren ook een ontbijt kunnen krijgen, want op een lege maag kun je niet studeren. Zijn initiatief is inmiddels uitgegroeid tot de 'Stichting Studiezalen' met 38 locaties. Twee jaar geleden opende Idrissi de Supermarkt 'Fris' in Amsterdam Osdorp. Daar kunnen gezinnen gratis boodschappen doen.

Idrissi heeft van zijn ongeschoolde Marokkaanse ouders geleerd om 'goed te doen'. 'Ik probeer betekenis in mijn leven te zoeken voorbij de materiële wereld'... 'Geef zonder iets terug te verwachten. Want als je het doet om gezien te worden, dan mis je de essentie van geven.' Idrissi bouwt een groot netwerk om zijn stichting heen. Bedrijven, hulpinstanties, taxichauffeurs, hotels. 'Een keten van goedheid.'

Al regelend stuurt hij levens die op omvallen staan de goede kant op. Een hoogzwangere vrouw die op straat staat omdat er bij reguliere instanties geen plek is, wordt na een telefoontje van Idrissi opgevangen in een hotel. 'Nu zegt de hotelketen: iedere keer als je een spoedgeval hebt, bel ons, wij regelen een kamer en ontbijt.'

Idrissi is een verbinder, iemand die geloofd in de kracht van de liefde. Hij roept mensen op om een onderdeel te zijn in de keten van goedheid.

Voor mij is het werk van Idrissi een goed voorbeeld van iemand die gelooft in de zachte krachten van goedheid. Een inspirator voor ons als gemeente van de Messias om ons te verbinden aan de keten van goedheid. Om zelf een plek te zijn waar 'zachte krachten worden gekoesterd en gedeeld'.

Dat is Advent. Licht geven daar waar donker heerst.

Boven onze hoofden geen rakettenregen van staal en verderf, maar een hemelse papieren wolk vol hoop en geloof in het goede.

Degenen met geduld zullen uiteindelijk winnen.

Moge het zo zijn
Jeroen Jeroense
12 december 2024

De zachte krachten zullen zeker winnen
in 't eind - dit hoor ik als een innig fluistren
in mij: zo 't zweeg zou alle licht verduistren
alle warmte zou verstarren van binnen.

De machten die de liefde nog omkluistren
zal zij, allengs voortschrijdend, overwinnen,
dan kan de grote zaligheid beginnen
die w'als onze harten aandachtig luistren

in alle tederheden ruisen horen
als in kleine schelpen de grote zee.
Liefde is de zin van 't leven der planeten,

en mense' en diere'. Er is niets wat kan storen
't stijgen tot haar. Dit is het zekre weten:
naar volmaakte Liefde stijgt alles mee.

Henriëtte Roland Holst-van der Schalk (1869-1952)

Uit: Verzonken grenzen (1918)
Uitgever: W.L.& J. Brusse, Rotterdam

Hope

Hope is the thing with feathers
That perches in the soul
And sings the tune without the words
And never stops – at all.

Emily Dickinson